

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ТЕОРІЇ ПЕРЕКЛАДУ

Камінська М. О.

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри міжкультурної комунікації,
світової літератури та перекладу
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
вул. Острозького, 32, Вінниця, Україна
orcid.org/0000-0002-3307-7253
mkaminska@vspu.edu.ua*

Ключові слова: *переклад, перекладач, функціональна теорія, текст, скопос-теорія, інтегральний підхід, перекладацька дія, принцип лояльності.*

У статті представлено аналіз функціональної теорії перекладу. Хоча функціональні погляди на переклад можна зустрінути на різних етапах історії, теоретичне їх оформлення й обґрунтування відбулося в 1970–1980-х роках ХХ ст. у колі німецьких професійних перекладачів і дослідників. Стаття надає огляд розвитку ідей функціоналізму в перекладі від класифікації текстів для перекладу К. Райс, яка підготувала підґрунтя для функціонального підходу в праці щодо критики перекладу. Представлено класифікацію текстів К. Райс відповідно до їх функцій і відповідні методи перекладу.

У статті розглянуто теорію перекладацької дії, запропонованої Ю. Хольц-Мянтярі, уперше орієнтовану на професійний переклад. Особливістю цього підходу є широке тлумачення перекладу як дії, що охоплює всіх учасників взаємодії та міжкультурний контекст. Визначальними факторами такої перекладацької дії є потреби вихідного тексту й адресата. Інтегрований функціональний підхід М. С.-Хорнбі базується на теорії К. Райс і являє собою всеосяжний «комплексний» підхід до перекладу на основі типів тексту з різних сфер, є спробою подолати розрив між комерційними та літературними перекладами. Також проаналізовано функціональний підхід до перекладу, що ґрунтується на «скопос-теорії», засновниками якого вважають Г. Фермеєра й К. Райс. Критерієм успішної діяльності перекладача в «скопос-теорії» є досягнення ним мети комунікації, яку ставить автор перекладу. Принцип «функціональності плюс лояльність» ліг в основу моделі аналізу тексту в перекладі, який запропонувала К. Норд. Лояльність авторка трактує як двосторонню відповідальність перекладача перед партнерами в суспільній взаємодії між людьми. У статті представлено модель аналізу тексту, що синтезує три аспекти функціоналістських підходів, які, на думку вченої, є особливо важливими в підготовці перекладачів. Визначено, що на сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства застосування наявних напрацювань функціонального підходу до перекладу відповідає вимогам професійної практики й може бути успішно застосовано при підготовці перекладача.

FUNCTIONAL THEORIES OF TRANSLATION

Kaminska M. O.

*Candidate of Philological Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Intercultural Communication,
World Literature and Translation
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
Ostrozko str., 32, Vinnytsia, Ukraine
orcid.org/0000-0002-3307-7253
mkaminska@vspu.edu.ua*

Key words: *translation, translator, functional theory, text, scopos theory, integrated approach, translation action, loyalty principle.*

The article presents an analysis of the functional theory of translation. Although functional views on translation can be found at different stages of history, functionalist translation theories advanced in Germany only in the 1970s and 1980s of the XXth century. Therefore, this marks the shift of translation studies from mainly linguistic basis to an act of intercultural communication. The article provides an overview of the development of the ideas of functionalism in translation, starting with the classification of texts for translation by Ch. Reiss, who prepared the basis for a functional approach in her work on the critique of translation. Reiss's initial work links language function, text type, genre and translation strategy. Reiss's approach was later coupled to H. Vermeer's highly influential skopos theory, where the translation strategy is decided by the purpose of the translation and the function of the target text in the target culture.

Skopos theory is part of the model of translatorial action also proposed by J. Holz-Mänttari, who places professional commercial translation within a sociocultural context, using the jargon of business and management. Translation is viewed as a communicative transaction involving initiator, commissioner, and the producers, users and receivers of the source text and target text. K. Nord's model, designed for training translators, retains the functional context but includes a more detailed text-analysis model. The principle of "functionality plus loyalty" formed the basis of the model of text analysis in translation proposed by K. Nord. The author interprets loyalty as a bilateral responsibility of the translator and his partners in social interaction.

The article presents an overview of the model of text analysis that synthesizes three aspects of functionalist approaches, which are especially important in the training of translators. At the present stage of development of multicultural digital society the application of existing functional approaches to translation meets the requirements of professional practice and can be successfully applied in the training of a translator.

Постановка проблеми. Динамічний розвиток сучасного суспільства в контексті міжнародної комунікації, взаємопроникнення різних культур і глобальної діджиталізації зумовлює перегляд наявних теорій і методик підготовки фахівців у галузі перекладу. Особливого теоретичного і практичного значення в перекладознавстві набуває функціональний підхід до перекладу, адже професійна діяльність перекладача на сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства також динамічно змінюється за рахунок збільшення функціональних обов'язків.

Мета статті полягає в тому, щоб з'ясувати сутність функціональної теорії в перекладі, розглянути різні підходи її трактування, особливості

методології, проаналізувати з погляду ефективності застосування сучасними перекладачами.

Об'єктом дослідження є функціональна теорія перекладу, **предметом** – загальні поняття, терміни, різні трактування функціоналізму в перекладі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Функціональна теорія перекладу не є новою. Із 70–80-х років XX ст. відбувся відхід від суто лінгвістичних трансформацій перекладацьких дій до функціонального та комунікативного підходу розуміння процесу перекладу. Справедливо зазначити, що це пов'язане в тому числі з досягненнями лінгвістичної думки щодо процесів породження та сприйняття тексту.

Уперше зазначений підхід представлений німецькими дослідниками Г. Фермеєром і К. Райс. Рання робота К. Райс ґрунтувалася на концепції еквівалентності саме на рівні тексту, а не слова чи речення [1, с. 113–14)]. Розроблений функціональний підхід початково був спрямований на систематизацію оцінювання якості перекладу. Дослідниця «запозичила» категоризацію трьох функцій мови німецького психолога й лінгвіста Карла Бюлера (інформаційну, експресивну та апелятивну) і пов'язала їх із відповідними мовними «вимірами» й типами тексту або комунікативними ситуаціями, у яких вони використовуються. Таким чином, **функціональна класифікація текстів для перекладу** К. Райс виглядала так:

1. *Інформативний тип тексту*, або просте викладення фактів: інформація, знання, точки зору тощо; мовний вимір, що використовується для передачі інформації, є логічним або референційним, зміст або тема є основним фокусом спілкування.

2. *Експресивний тип тексту* або твір: автор використовує естетичний вимір мови; важливий автор або «відправник», а також форма повідомлення.

3. *Оперативний тип тексту* або такий, що провокує поведінкову реакцію; основна функція полягає в тому, щоб закликати чи переконати читача чи «одержувача» тексту діяти певним чином, наприклад, купити товар (реклама) або погодитися на аргумент (політична промова чи заключне слово адвоката). Форма мови діалогічна, а фокус апелятивний.

4. *Аудіомедіальні тексти*, такі як фільми та візуальна й розмовна реклама, які доповнюють інші три функції візуальними образами, музикою тощо [1, с. 114–115].

Четвертий тип текстів К. Райс класифікувала в пізніших роботах, нині вони відомі також як мультимодальні тексти. Незважаючи на існування гібридних типів текстів (наприклад, мемуари, що мають ознаки як інформативного тексту, так й експресивного, або веб-сторінка чи блог, які можуть поєднувати в собі інформативну й апелятивну функцію), К. Райс стверджувала, що «передача переважної функції вихідного тексту є визначальним фактором, за яким оцінюється цільовий текст». Вона запропонувала специфічні методи перекладу відповідно до типу тексту [1, с. 108]:

– інформаційний цільовий текст має передавати повний референційний зміст вихідного тексту, тому переклад має бути «простою прозою», без надмірностей і за потреби з поясненнями;

– у перекладі експресивного тексту варто використовувати метод «ідентифікації», забезпечуючи достовірність інформації в певній естетичній і художній формі; при цьому перекладачеві

варто дотримуватися позиції автора вихідного тексту;

– переклад оперативного тексту вимагає так званого «адаптивного» методу, тобто такого, що створює еквівалентний ефект серед реципієнтів цільового тексту. Наприклад, переклад реклами має приваблювати цільову аудиторію так, як і її вихідний текст, навіть використовуючи при цьому інші слова та зображення;

– аудіомедіальні тексти вимагають того, що К. Райс називає методом «доповнення» письмових слів візуальними образами та музикою.

Крім того, К. Райс [1, с. 112] також указувала на важливість лінгвістичних (семантична еквівалентність, лексична еквівалентність, граматичні та стилістичні особливості) й екстралінгвістичних критеріїв (ситуація, предметна галузь, час, країна та культура, відправник, отримувач, афективні імплікації), за допомогою яких можна оцінити адекватність перекладу цільового тексту. Утім варто зазначити, що, на думку вченої, вплив перерахованих критеріїв нерівномірний і корелює з функціональним типом тексту, наприклад, переклад інформаційного змісту вимагає передусім збереження семантичної еквівалентності.

Роботи К. Райс надзвичайно важливі, оскільки дослідниця перенесла теорію перекладу за межі звичайних мовних рівнів, набору слів на сторінці, до розгляду комунікативної функції перекладу та сприяла подальшому розвитку перекладацьких студій у цьому напрямі. Варто зауважити, що класифікація функціональних типів текстів К. Райс викликала критичні роздуми в лінгвістичному колі. Зокрема, виокремлення лише трьох функціональних типів текстів піддавалося сумнівам. К. Норд, зокрема, хоч і працювала у функціоналістській традиції, також додала четверту «фатичну» функцію, взяту з типології Романа Якобсона, що охоплює мову встановлення або підтримування контакту між сторонами, які беруть участь у спілкуванні [3, с. 42].

Утім найгострішою критикою теорії К. Райс постало питання можливості диференціювати типи текстів і жанрів можна лише на основі їх головної функції. Наприклад, річний бізнес-звіт, класифікований К. Райс як суто інформативний текст, може мати важливу експресивну функцію, а також виконувати допоміжну оперативну – як текст для переконання акціонерів та аналітиків ринку в тому, що компанією керують ефективно. Таке співіснування різних функцій і гібридність текстів характерне й для сучасного світу та набуває обертів у швидких процесах глобалізації комунікації. Зрештою, власне роль і призначення перекладача, а також соціокультурні аспекти також впливають на тип прийнятої стратегії перекладу.

Аналізуючи функціональний підхід у перекладі, неможливо не згадати в цьому руслі й *теорію перекладацької дії* (translational action model), запроповану Ю. Хольц-Мянттарі. У методології «перекладацьких дій», уперше представлених у 1981 році та опублікованих у більш детальній формі в 1984 році [4], вона уникає використання терміна «переклад» у відомому значенні. Її метою, серед іншого, було створити модель, яку можна застосувати до широкого кола професійних ситуацій перекладу. Тому, узявши за основу комунікативну теорію та теорію дії, дослідниця охопила всі форми міжкультурної взаємодії, що включають текстовий матеріал у поєднанні з іншими засобами, такими як середовище, звуки та рухи тіла.

У моделі Ю. Хольц-Мянттарі переклад визначається як «комплексна дія, призначена для досягнення певної мети» [5, с. 354]. Загальний термін цього явища – «перекладацька дія», метою якої є трансляція повідомлення через культурні та мовні бар'єри за допомогою «передавачів повідомлень» (message transmitters), тобто перекладачів. Отже, процес перекладу є комунікативною дією, що включає низку ролей і гравців (ініціатор перекладу, замовник, автор вихідного тексту, автор цільового тексту, користувач цільового тексту, кінцевий адресат цільового тексту). Фокус перекладацької дії саме на функціональній комунікативності цільового тексту, тобто форма та жанр орієнтовані на функціональну прийнятність для цільового адресата, а не на профіль вихідного тексту. Саме перекладач має визначити, що є функціонально придатним, адже він є експертом перекладацької дії і його роль полягає в успішному міжкультурному перенесенні інформації (intercultural transfer) [4, с. 32]. При перекладі цільового тексту перекладач здійснює текстові операції (translational text operations) із профілем вихідного тексту: аналізує *зміст* (який поділяється на фактичну інформацію та загальну комунікативну стратегію) і *форму* (термінологію та елементи когезії). Визначальними факторами перекладацької дії є потреби вихідного тексту й адресата [5, с. 360].

Цінність теорії Ю. Хольц-Мянттарі полягає в перенесенні перекладу (або принаймні професійного нехудожнього перекладу, який вона описує) у його соціокультурний контекст, включаючи взаємодію між перекладачем і замовником. Згодом дослідниця працювала й над професійним профілем перекладача [5]. Залучення обмежень комерційного перекладу в реальному світі вирішило деякі труднощі, з якими зустрічалися професійні перекладачі. Насправді ця теорія виявилася достатньо гнучкою, щоб урахувати ролі, які сформувалися в практиці перекладу з роз-

витком технологій і комерції. До них відносяться робочі процеси й системи управління проектами у великих міжнародних організаціях та агенціях, а також неформальний контент, створений користувачами.

Рухаючись далі в розгляді функціональних теорій перекладу, зупинимося на *інтегрованому підході*, запропонованому М. С.-Хорнбі [6; 7], яка переглянула теорію К. Райс і включила широкий спектр різних мовних і літературних концепцій у всеосяжний «комплексний» підхід (integrated approach) до перекладу на основі типів тексту. Дослідниця запозичила поняття «прототиби» для категоризації типів тексту. Залежно від типу тексту, що розглядається, вона включила історію культури, літературознавство, соціокультурні та галузеві дослідження, а для юридичного, економічного, медичного й наукового перекладу – вивчення відповідного спеціалізованого предмета. Таким чином, М. С.-Хорнбі розробила єдину стратифікаційну модель у вигляді діаграми від найзагальнішого перекладу (рівень А) до найбільш спеціалізованого (рівень F) з горизонтальними серіями перехідних форм текстів без чітких розмежувань. На *рівні А* вона намагається інтегрувати переклад «художньої», «загальної мови» та «спеціальної мови» в єдиний континуум, а не виділяти їх відповідно до окремих галузей перекладу. *Рівень В* позначає прототиби основних типів тексту: так, наприклад, для «художнього» перекладу це, з одного боку, Біблія, сцена/фільм, лірика тощо, а з іншого – легка художня література, яка починає зливатися з газетою/загальними інформаційними текстами «загальної» мови. *Рівень С* «показує нелінгвістичні дисципліни, які нерозривно пов'язані з перекладом» [6, с. 12]. До їх належать історичні знання для «художнього» перекладу, соціокультурні знання для перекладу «загальною» мовою та спеціальні предметні студії для «спеціалізованого» перекладу. Наступний *рівень D* охоплює процес перекладу, включаючи розуміння функції вихідного тексту й фокус і комунікативну функцію цільового тексту. *Рівень E* охоплює галузі лінгвістики, що стосуються перекладу. *Рівень F*, рівень найнижчого порядку, стосується фонологічних аспектів, таких як алітерація, ритм і мовлення сценічного перекладу та дубляжу фільмів.

Такий функціональний підхід став досить амбітною спробою об'єднати різні сфери перекладу й подолати розрив між комерційними та літературними перекладами. Незважаючи на певні невідповідності, такий вихід за жорсткі межі різних форм мови суттєво розширив бачення функціональної теорії перекладу. Лабільність і відсутність чітких меж серед різноманіття типів текстів є характерною рисою й сьогодення. Відповідно, розвивається й переклад таких текстів.

Дещо пізніше К. Райс і Г. Фермеєр стали основоположниками функціонального підходу, що ґрунтується на «скопос-теорії» (в перекладі з грецького «мета») [2]. Поняття скопосу введено в теорію перекладу в 1970-х роках Гансом Фермеєром як технічний термін для позначення цілі та процесу перекладу. «Скопос-теорія» виходить із того, що переклад – це вид практичної діяльності, що має мету й результат. Вирішальним критерієм успішного перекладу, відтак, є функціональна адекватність цільового тексту.

У рамках згаданої теорії одним із найважливіших чинників, що визначає мету перекладу, є адресат, який є передбачуваним одержувачем або аудиторією цільового тексту, зі своїми знаннями про світ, їх очікуваннями та комунікативними потребами. Кожен переклад орієнтований на цільову аудиторію, оскільки переклад означає «створити текст для цільового оточення (target setting) з певною цільовою метою (target purpose) та для адресатів у цільових обставинах (target addressees in target circumstances)» [8, с. 221].

К. Райс і Г. Фермеєр прагнули створити загальну теорію перекладу для всіх текстів. Основними постулатами теорії дослідники називають такі:

- вигляд майбутнього перекладу визначається його метою (скопосом);
- визначальна роль належить адресату перекладу (цільовій аудиторії);
- правило когерентності цільового тексту, що полягає в тому, що переклад має мати сенс для адресата, урахувавши його обставини, знання та потреби; якщо цільовий текст не відповідає потребам цільової аудиторії, він просто не відповідає своїм цілям;
- основна увага в більшості текстів приділяється змісту, а не формі, перекладач повинен передавати концептуальний зміст оригінального тексту й зовсім не зобов'язаний зберігати його мовну форму або стиль, оскільки цільовий текст реалізує передусім свою мету й функцію [2].

Таким чином, стає очевидним те, що думка К. Райс про визначальність вихідного тексту, який є «мірою всіх речей у перекладі» [1, с. 108], дещо суперечить поглядам Г. Фермеєра, який розглядає його лише як «надання інформації» (offer of information), що частково або повністю перетворюється на «надання інформації» для цільової аудиторії [8, с. 237]. Теорія текстів К. Райс і скопос-теорія Г. Фермеєра містять очевидні суперечності щодо того, наскільки тип вихідного тексту визначає метод перекладу та характеру зв'язку між типом вихідного тексту і скопосом (метою) перекладу.

Важливим аспектом, що доповнює зазначені неоднозначності «скопос-теорії», є **принцип**

лояльності (loyalty principle) – термін, запропонований К. Норд [10, с. 92], який полягає в тому, що, використовуючи концепцію скопоса, яка теоретично припускає будь-яку перекладацьку мету, перекладач повинен урахувати культурно-специфічні норми й умови перекладу, що впливають на очікування учасників взаємодії та безпосередньо стосуються кореляції тексту оригіналу та власне перекладу. Вона підкреслює, що, хоча функціональність і є найважливішим критерієм перекладу, між вихідним і цільовим текстами має зберігатися зв'язок, характер якого визначається метою чи скопосом.

Цей принцип «функціональності плюс лояльність» лежить в основі **моделі аналізу тексту в перекладі** К. Норд [11]. На думку дослідниці, лояльність – це «двостороння відповідальність перекладача перед партнерами у взаємодії ... міжособистісна категорія, що стосується суспільних відносин між людьми» [10, с. 115].

Крім того, у праці *Text Analysis in Translation* [11] К. Норд представляє більш детальну функціональну модель, що включає елементи аналізу тексту, вивчає організацію тексту на різних рівнях. Дослідниця розрізняє два основні типи перекладацького продукту й процесу – документальний переклад та інструментальний переклад. *Документальний* переклад «служує як документ культури взаємодії вихідного тексту між автором та адресатом. Прикладом є буквальный чи дослівний переклад певних екзотичних лексичних одиниць задля збереження локального колориту вихідного тексту». *Інструментальний* переклад, як пише автор, «служує незалежним інструментом передачі повідомлень у комунікативній дії в новій цільовій культурі, призначений для виконання своєї комунікативної мети без того, щоб цільовий адресат усвідомлював, що читає або чує текст, який в іншій формі використовувався раніше в іншій ситуації спілкування». Тобто, наприклад, переклад комп'ютерного довідника повинен виконувати функцію інструктування цільового адресата так само, як це робить вихідний текст для читача вихідної аудиторії [11, с. 80]. Це і є переклад цільового тексту зі збереженням функції вихідного тексту.

Отже, К. Норд пропонує більш гнучку версію моделі, у якій синтезуються та висвітлюються три аспекти функціоналістських підходів, що, на думку вченої, є особливо важливими в підготовці перекладачів [10, с. 108]:

- (1) важливість перекладацького резюме (translation commission або translation brief, як це називає К. Норд);
- (2) аналіз вихідного тексту;
- (3) функціональна ієрархія проблем перекладу.

Перед здійсненням ретельного текстового аналізу (2) перекладач повинен порівняти профілі вихідного та цільового тексту, зазначені в резюме (1), щоб побачити, де два тексти можуть різнитися. Перекладацьке резюме має надати перекладачу таку інформацію для обох текстів:

- передбачувані текстові функції;
- відправник та адресат текстів;
- час і місце сприйняття тексту;
- спосіб вираження тексту (усний або письмовий, цифровий або паперовий примірник);
- мотив тексту (чому вихідний текст був написаний і чому він перекладається).

Ця інформація дає змогу перекладачеві пріоритетно визначити, яку інформацію включити до перекладу цільового тексту.

Наступний етап аналізу вихідного тексту (2) має на меті аналіз придатності вихідного тексту для перекладу, найбільш релевантні точки, які необхідно врахувати для досягнення функціонального перекладу, і стратегію перекладу, необхідну для виконання перекладацького резюме. Модель аналізу тексту К. Норд містить аналіз внутрішньотекстових факторів як:

- предмет або тема (у тому числі наскільки текст пов'язаний із культурним контекстом вихідного та цільового текстів);
- зміст тексту (включаючи конотації та когезію);
- пресупозиції: відносні фонові знання адресата цільового тексту й відправника вихідного тексту, культурні звичаї та жанрові умовності обох сторін;
- мікроструктура (інформаційні одиниці, елементи сюжету, логічні відносини, тематична структура...) і макроструктура (початок, кінець, примітки, цитати...) тексту;
- невербальні елементи: ілюстрації, курсив, шрифт тощо;
- лексика, у тому числі діалект, реєстр і тематична термінологія;
- структура речення, у тому числі риторичні ознаки, такі як вставні слова та еліipsis;
- надсегментні ознаки, у тому числі наголос, інтонацію, ритм і «стилістичні розділові знаки».

Однак К. Норд наголошує, що ця модель аналізу є гнучкою і насправді не має значення, яка саме текстолінгвістична модель використовується на другому етапі: «Важливим є те, що ця модель (аналізу вихідного тексту) включає прагматичний аналіз залучених у процес перекладу комунікативних ситуацій і що вона єдина як для вихідного тексту, так і для цільового перекладу, що робить результати схожими» [11, с. 162].

Установлення функціональної ієрархії під час виконання перекладу (3), працюючи зверху вниз, з прагматичної точки зору та з передбачуваною функцією цільового тексту виглядає так:

- порівняння передбачуваних функцій вихідного та цільового тексту (документальний чи інструментальний переклад);

- аналіз перекладацького резюме, як у пункті (1) вище, визначає ті функціональні елементи, які можна відтворити, і ті, які потребують адаптації для адресата цільового тексту

- тип перекладу допомагає визначити стиль перекладу, тобто документальний переклад буде більше орієнтований на культуру відправника вихідного тексту, а інструментальний – на культуру адресата цільового тексту

- здійснення перекладацьких дій на нижчих мовних рівнях, слідуючи особливостям аналізу вихідного тексту (2).

Таким чином, розглянувши основні функціональні теорії та їх особливості, можемо резюмувати, що багато в чому синтезований підхід К. Норд об'єднує сильні сторони інших вищезгаданих функціональних теорій у перекладі:

- аналіз перекладацького резюме відображає тези Ю. Хольц-Мянттярї про учасників (гравців у її моделі), що беруть участь у процесі перекладу;
- аналіз вихідного тексту підтримує теорію К. Райс про належну увагу до функції та жанрових особливостей вихідного тексту й мови, але без жорстких класифікацій;
- передбачувані функції цільового тексту втілюють концепцію К. Райс і Г. Фермеєра про скопос, але без домінуючої його ролі в цілому.

Висновки й перспективи подальших розробок. Професійна діяльність перекладача на сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства динамічно змінюється, що підтверджують численні дослідники перекладацької професії [12–14]. Сучасні перекладачі є активними учасниками суспільних процесів, функціональність яких обумовлена, з одного боку, технологічним прогресом, а з іншого – розширенням їхніх обов'язків і завдань. Деякі автори навіть говорять про те, що перекладацька діяльність більше не може називатися просто перекладом, а є «орієнтованим на читачів письмовим мовленням» або «багатомовною технічною комунікацією», оскільки термін «переклад» уже не передає всі види обов'язків, які виконує перекладач [12, р. 28]. З огляду на це, можемо стверджувати, що застосування наявних напрацювань функціонального підходу до перекладу сприятиме тому, що майбутній перекладач розвиватиме необхідні уміння та навички на тлі сучасного виміру, адже, як справедливо зауважує М. Снел-Хорнбі, «учені не завжди чітко розуміють, що вже обговорювалося раніше в цій дисципліні [перекладі], і тому колесо з деякою регулярністю винаходять знову і знову» [7, с. 178]. Уважаємо, що функціоналізм відповідає вимогам професійної практики щодо відповідальних, компетентних перекладачів, закладає основи нового, позитивного іміджу перекладацької професії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Reiss K. Text types, translation types and translation assessment, translated by A. Chesterman, in A. Chesterman (ed.), 1989. P. 105–115.
2. Reiss K., Vermeer H.J. Towards a General Theory of Translational Action: Skopos Theory Explained, translated by C. Nord, English reviewed by M. Dudenhöfer. Manchester : St Jerome, 2013. 240 p.
3. Nord Ch. Functional units in translation. *Translation – acquisition – use* / eds. by A. Mauranen, T. Puurtinen. Jyväskylä : University Press. 1994. P. 41–50.
4. Holz-Mänttari J. *Translatorisches Handeln: Theorie und Methode*. Helsinki : Suomalainen Tiedeakatemia, 1984.
5. Holz-Mänttari J. ‘Translatorisches Handeln – theoretische fundierte Berufsprofile’. *M. Snell-Hornby (ed.). Übersetzungswissenschaft: Eine Neuorientierung*. Tübingen : Franke, 1986. P. 348–374.
6. Snell-Hornby M. *Translation Studies: An Integrated Approach*, Amsterdam and Philadelphia, PA: John Benjamins. 1988 (revised 1995). 170 p.
7. Snell-Hornby M. The Turns of Translation Studies: New Paradigms or Shifting Viewpoints Benjamins Translation Library Vol. 66. Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins, 2006. 205 p.
8. Vermeer H.J. ‘Skopos and commission in translational action’, in: Lawrence Venuti (ed.), *The Translation Studies Reader*. London ; New York : Routledge, 1989. P. 221–232.
9. Vermeer H.J. ‘Translation today: Old and new problems’. *M. Snell-Hornby, F. Pöchhacker and K. Kaindl (eds). Translation Studies: An Interdiscipline*. Amsterdam and Philadelphia : John Benjamins, 1994. P. 3–16.
10. Nord Ch. Scopus, loyalty, and translational conventions. *Target*. 1991. № 3 (1). P. 91–109.
11. Nord Ch. Text Analysis in Translation: Theory, Methodology and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis, 2nd edition, Amsterdam : Rodopi, 2005. 250 p.
12. Скиба К.М. Функціональний підхід, що ґрунтується на «скопос-теорії», як інструмент сучасного перекладача. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2019. № 18. С. 25–30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apftp_2019_18_8.
13. House J. ‘English as a Global Lingua Franca: A Threat to Multilingualism, Intercultural Communication and Translation?’ / talk at the *Free Linguistics Conference*. 2014. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dLHuwsQgQcU>.
14. Pym A., Shlesinger M., Jettmarová Z. (eds). *Sociocultural Aspects of Translating and Interpreting*. Amsterdam and Philadelphia : John Benjamins, 2006. 255 p.

REFERENCES

1. Reiss K. (1989) ‘Text types, translation types and translation assessment’, translated by A. Chesterman, in A. Chesterman (ed.), pp. 105–15.
2. Reiss K., Vermeer H. J. (2013) *Towards a General Theory of Translational Action: Skopos Theory Explained*, translated by C. Nord, English reviewed by M. Dudenhöfer. Manchester : St Jerome.
3. Nord Ch. (1994) Functional units in translation. *Translation – acquisition – use* / eds. by A. Mauranen & T. Puurtinen. Jyväskylä: University Press. pp. 41–50.
4. Holz-Mänttari J. (1984) *Translatorisches Handeln: Theorie und Methode*, Helsinki : Suomalainen Tiedeakatemia.
5. Holz-Mänttari J. (1986) ‘Translatorisches Handeln – theoretische fundierte Berufsprofile’, in M. Snell-Hornby (ed.) *Übersetzungswissenschaft: Eine Neuorientierung*, Tübingen : Franke, pp. 348–374.
6. Snell-Hornby M. (1988 (revised 1995)) *Translation Studies: An Integrated Approach*, Amsterdam and Philadelphia, PA : John Benjamins.
7. Snell-Hornby M. (2006) *The Turns of Translation Studies: New Paradigms or Shifting Viewpoints* Benjamins Translation Library Vol. 66. Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins.
8. Vermeer H. J. (1989) ‘Skopos and commission in translational action’, in: Lawrence Venuti (ed.), *The Translation Studies Reader*. London. New York : Routledge, pp. 221–232.
9. Vermeer H. J. (1994) ‘Translation today: Old and new problems’, in M. Snell-Hornby, F. Pöchhacker and K. Kaindl (eds) *Translation Studies: An Interdiscipline*, Amsterdam and Philadelphia : John Benjamins, pp. 3–16.
10. Nord Ch. (1991) Scopus, loyalty, and translational conventions. *Target*. № 3 (1), pp. 91–109.
11. Nord Ch. (2005) *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*, 2nd edition, Amsterdam: Rodopi.
12. Skyba K. M. (2019) Функціональний підхід, shcho ґрунтується на «скопос-теорії» yak instrument suchasного perekladacha [Functional approach based on skopos theory as a modern translators instrument] *Aktualni problem filologii ta perekladoznavstva*. № 18. P. 25–30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apftp_2019_18_8.
13. House, J. (2014) ‘English as a Global Lingua Franca: A Threat to Multilingualism, Intercultural Communication and Translation?’, talk at the *Free Linguistics Conference* <https://www.youtube.com/watch?v=dLHuwsQgQcU>.
14. Pym, A., Shlesinger M., Jettmarová Z. (eds) (2006) *Sociocultural Aspects of Translating and Interpreting*. Amsterdam and Philadelphia : John Benjamins.